Tompa Mihály: Várhegy

Hegyalján 'egy magas bérc
Várhegy nevet visel;
Lejtőjén a borág nő
Arany gerézdivel;
Csúcsán várrom meszes pora,
S mint mécs-világ a messze éjben
Története nagy-kétesen
Tünedezik fel e regében.

Volt egy gonosz-szivű özvegynek
Hét élő magzata;
Kiket példája- és szavával
Csak roszra oktata;
És az álnok munkálkodásnak
Az a gyümölcse lett:
Hogy nem vallottak a suhancok
Sehol becsületet.

És míg más jólelkű anyától
Imádkozást tanulnak magzati
Ő este a vásott fiúkat
Lopásra szokta útasítani.
De háznépén, s gonosz magán,
Áldás nem is vala;
Az inségtől majd összedőlt
A házikó fala.

Tél vége volt, a gólya megjött;
A déli szél, s a napsugár
Egy kézre dolgozván, kiszikkadt
A hóvizes hegy és határ.
Az özvegynő cserjét kapart
A jó meleg napon,
És gyűjte száraz ágakat
Az erdőoldalon,
Hogy lenne a kenyérsütéshez,
Anélkül volt régóta háza

És már harmadnapja, hogy a
Teknőben kél, poshad kovásza.
Lassú munkája közt kezének,
Ajkára ily szavak jövének:
"Mért is teremt koldust az isten!
Hogy éhezzék, s elvesszen gonoszúl?
Vagy hogy legyen lába-kapcája
A henye dusnak, akire szorúl!?
Bánom, hogy e rakás kölyöknek,
- Mert egyebet nem mondhatok! -
Nem hurkoltam nyakára jókor
A mentő bölcső-madzagot.
Kenyérért üldöz untalan,
S nyolcra keressek egy magam?!"

És amint ekkép szitkozódék:
Ó vár sikátorához ére;
De álmélkodva visszahökkent...
S ijedtében meghűle vére,
Mert a beomlott várpincében:
Sok arany volt, hét káddal épen.
Most álnok szíve úgy örült...
És a fejét azon töré,
Hogy e temérdek kincs, arany
Mikép lehetne mind övé?
Mert hogy belőle részt vegyen
Mellette más szegény,
E gondolat meg nem maradt
Embertelen szivén.
"Mit érek ennyi kincshez egy magam?
Megyek... kihívom mind a hét fiam!
Elhordjuk éjjel csendesen;
S akkor!. - kiálta mérgesen
Hajszálon függ az éltetek,
Kik ellenem vétettetek!"

A hét fiú s anyjuk belépe
A kincset rejtő mély pincébe;
De nem boldogult az anya...
Meert a kád fényes aranya
Az elterített lepedőket
Rögtön megégeté,
Mihelyt kezével a gonosz nő
Rájok szórá, veté.
- Anyám! Menjünk ki már...
Szedtünk mi eleget!
Anyám, anyám mi az...?
Ujjával integet...
S az asszony rögtön feltekinte,
De az árnyék volt csak szerinte.
- Anyám, anyám, ősz ember az ...
Gyerünk az Istenér...!
Nézd csak, parázs tüz a szeme...
Szakála földig ér!...

A nő megint körültekinte:
De képzelet volt csak szerinte.
S őrült szidalmak közt parancsolá:
Ide, ide, edényt a pénz alá!"
- Anyám, anyám...! S a hét fiú
Rémülten felszaladt...
A vár pedig dörgés között
Utánok bészakadt;
És a nőt, ott kapkodva még:
Odaüté az omladék.

És az, aki hét gyermekétől
A roszlelkű anyát elvette:
Nem engedé elveszni őket,
De gondja volt rájok, helyette.

Azóta a kincsgarmadának
Többé nyomába nem jutának;
Száz ölre sűlyede
- Mint tartja a rege. -
Kuszó repkény terem most
A rom helyén, a hegyfokon;
S felette a kuvik szól
Enyészet-hirlő hangokon